

Květen 2026

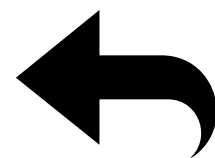
Vedení svazu chce rozšířit poradenství i pro bývalé členy

Jak mohou jednotná hlášení zaměstnavatelů ohrozit úsilí odborů o ustavení dalších dvou kategorií pro rizikové profese, vyhodnocení soutěže o Zlatého Permona, sjezd ČMKOS, vybudování poradního střediska pro členy odborového svazu a další události byly tématem rozhovoru s předsedou Rostislavem Paličkou.

Co nejdůležitějšího chcete zmínit hned na začátku našeho rozhovoru?

Jsem rád, že já osobně, ale také členové rady mohou prostřednictvím svazového časopisu HGN aktuálně informovat své členy o dění a nejnovějších událostech v odborovém svazu. Začnu tím, že jsem byl hostem na valné hromadě Zaměstnavatelského svazu důlního a naftového průmyslu, který je naším nejdůležitějším sociálním partnerem. Zde mě zaujalo vystoupení prezidenta Konfederace zaměstnavatelských průmyslových svazů Jiřího Horeckého, konkrétně jeho názor na zákon o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatelů, což je digitalizační projekt, který má za cíl zjednodušit administrativní povinnosti zaměstnavatelů a umožnit efektivnější systém komunikace mezi státem a podnikatelským sektorem. Prezident Horecký o tom hovořil i v souvislosti s dřívějším odchodem do důchodu pro náročné profese, který se týká všech osob

pracujících na pracovištích s přítomností rizik kategorie 4 a osob pracujících na pracovištích s výskytem vybraných rizik kategorie 3, což je celková fyzická zátěž, vibrace, zátěž teplem a zátěž chladem. V těchto kategoriích pracují také zaměstnanci našich těžebních odvětví a členové svazu. Zaujalo mě to proto, že odborové svazy usilují o rozšíření uvedených kategorií o další dvě. Tedy aby možnost dřívějšího odchodu do důchodu pro náročné profese byla umožněna dalším tisícům zaměstnanců, kteří vykonávají rizikovou práci. Z vystoupení pana Horeckého bylo zřejmé, že zaměstnavatelům se to hrubě nebude líbit. Uvedl, že na zákonu o předdůchodech pro náročné profese zaměstnavatelé nic měnit nechtějí, a to především z důvodu, že zákon vstoupil v platnost teprve nedávno. KZPS chce nejdříve po roce vše kolem rizikových profesí vyhodnotit, hlavně dle dat získaných z

Na snímku delegáti sjezdu za hornický odborový svaz. Zleva Martin Kaňa, Rostislav Palička, Jiří Waloszek, Josef Zelenka, Štefan Pintér, dole zleva jsou členky revizní komise svazu Lenka Ježková a Dita Hricová a delegát Ivo Kavka. Foto: archiv

jednotného měsíčního hlášení zaměstnavatelů. Zajímají je data, jak například zaměstnanci v rizikových profesích jsou často na nemocenské, kolik těchto zaměstnanců je a jakého jsou věku. Je zřejmé, že se zaměstnavatelé budou tvrdě bránit, aby k rozšíření rizikových profesí o další dvě kategorie nedošlo. A na to jsem chtěl naše členy upozornit.

Jak jednotné měsíční hlášení zaměstnavatelů funguje?

Zákon platí od dubna letošního roku a v hlášení zaměstnavatelé uvádějí o svých zaměstnancích prakticky veškeré údaje a každý zaměstnanec má své osobní číslo. Jednotné měsíční hlášení zaměstnavatelů má tři části. Souhrnnou část, v níž jsou údaje o zaměstnavateli. Pojistnou část, v níž jsou údaje ve vztahu k odvodu pojistného na sociální zabezpečení a individualizovanou část, ve které jsou veškeré informace o zaměstnancích a jejich zaměstnáních, které zpracovává zaměstnavatel a posílá je České správě sociálního zabezpečení. Aby se naše odborové organizace v této problematice orientovaly, vypracovala a vydala předsedkyně revizní komise svazu Dita Hricová s kolegy přehlednou metodiku.

Připravujete ustavení poradního střediska při odborovém svazu. Za jakým účelem?

Slovíčko připravujeme je předčasné, v této chvíli jen uvažujeme rozšířit servisní služby svazu o poradenství nejen pro naše členy, ale i pro naše bývalé členy. V našich odvětvích končí těžba uhlí a doly přecházejí a přecházejí do útlumových režimů. Naposledy ve společnosti OKD. To má za následek propouštění horníků a dalších zaměstnanců, také mnoho našich členů přišlo o práci. Je jasné, že naši propuštění kolegyně a kolegyně napříč organizacemi sdružených ve svazu se budou i v budoucnosti

potýkat s pracovními a zdravotními problémy, se změnami legislativy či problémy v BOZP. Proto jim chceme být i nadále nápomocní a vybudovat v naší centrále stále poradenské středisko, kam se tyto lidé mohou obracet o radu a pomoc nejen nyní, ale i v budoucnosti. Pochopitelně tyto služby svým členům a horníkům odborový svaz poskytoval vždy a hodláme v tom pokračovat i v dalších letech.

To ale bude něco stát. Má na to svaz prostředky?

Díky dobrému hospodaření Majetkové správy a delimitační unie odborových svazů a Odborového svazu PHGN můžeme finančně podporovat naše členské odborové organizace v regionech a nadále vybírat dvanáct korun za člena ročně. Věřím, že díky finančnímu zázemí svazu se podaří udržet kvalitní právní bezplatné poradenství pro současné i bývalé členy. To se týká i oblasti BOZP.

Hodnotící komise zřizovatelů ceny za bezpečnost práce v hornictví Zlatý Permon v dubnu vybírala vítěze. S jakým výsledkem?

Komise zhodnotila výsledky přihlášených firem a letos to bylo opravdu náročné, protože přihlášených firem je hodně. Navíc mají podobné výsledky. I když hlavním kritériem je stále dosažená úrazová četnost, úrazová závažnost a mimořádné události, hodnotí se také jejich společenská zodpovědnost, to je, jak spolupracují s obcemi, jak se chovají ke svým zaměstnancům, ke svému okolí a podobně. Myslím si, že jsme jako zřizovatelé této soutěže hodnotili zodpovědně a komise vybrala ty skutečně nejlepší.

Můžete již nyní jmenovat vybrané firmy v působnosti OS PHGN?

Jistě, a rád. V první kategorii firem do 50 zaměstnanců zvítězil subjekt Granát, družstvo

umělecké výroby, Turnov. Do užšího výběru dále postoupila organizace MND Gas Storage. Ve druhé kategorii firem do 500 zaměstnanců postoupila do užšího výběru Sokolovská uhelná, lom Jiří, vítězství si odnesla stavební firma Subterra. Ve třetí kategorii nad 500 zaměstnanců byla cena udělena organizaci OKD, v užším výběru byla z firem, kde působí naši členové ještě Vršanská uhelná. Výsledky soutěže Zlatý Permon budou zveřejněny na webových stránkách báňské správy. Podle prozatímní domluvy zřizovatelů soutěže a vzhledem k vývoji v těžebním průmyslu se letos naposledy hodnotily 3 kategorie. Zřejmě zredukujeme soutěž na kategorie dvě, to znamená, že budou pouze dva vítězové. Budeme tak muset upravit i naše interní pravidla pro oceňování zaměstnanců firem účastnících se soutěže. Náš odborový svaz bude ale i nadále vyhodnocovat a oceňovat firmy a zaměstnance, kteří dosahují vynikajících výsledků v oblasti BOŽP. Práce odborových závodních inspektorů bezpečnosti práce si vážíme a budeme je nadále podporovat.

V dubnu jste se zúčastnil jako delegát volebního sjezdu ČMKOS. Co jste si z něj odnesl?

Nejen já, náš odborový svaz zastupovalo na sjezdu sedm delegátů. Byla to v rámci odborového hnutí důležitá událost. Delegáti zvolili nové vedení v čele s Josefem Středulou a místopředsedy Radkou Sokolovou a Lukášem Němcem a členy Revizní komise. Také schválili program odborové centrály na další čtyři roky. Jsem rád, že mohu prostřednictvím HGN pogratulovat Ditě Hricové, která byla opětovně zvolena do revizní komise odborové centrály, které předsedala v uplynulém období. Dita je rovněž předsedkyní naší revizní komise a proto věřím, že na první schůzi bude opět zvolena do čela revizní komise

ČMKOS. Všem zvoleným funkcionářům na sjezdu ČMKOS gratulujeme a přejeme jim, aby byli ve svých funkcích úspěšní. Budeme je v tom podporovat.

Volili jste jednotně?

Před sjezdem jsme ke sjezdu ČMKOS uspořádali online radu a v usnesení jsme delegáty za odborový svaz nezavázali k volbě konkrétní osoby. Radní pouze konstatovali, že ze tří kandidátů na předsedu ČMKOS by byla nejlepší volba dosavadního předsedy Josefa Středuly, jakožto člověka vzešlého z průmyslu a zkušeného odborářského funkcionáře, kterého víceméně všichni dobře znají.

Odborová centrála má sjezd za sebou, na programu je tedy příprava mimořádného sjezdu odborového svazu v Luhačovicích. Jak to probíhá?

O přípravě našeho sjezdu a důvodech, proč se bude konat, pravidelně informujeme členy v HGN. Pro náš svaz se jedná o stěžejní událost letošního roku. 21. května se tak v našem hotelu v Luhačovicích uskuteční maraton odborářských jednání. Nejdříve zde bude zasedat rada. Po ní se bude konat řádný 3. sněm, na který naváže jednání mimořádného sjezdu. Mohu oznámit, že již máme od všech našich členů doručené jejich usnesení, ve kterém žádají o konání mimořádného sjezdu za účelem schválení změny stanov tak, aby náš odborový svaz mohl adekvátně reagovat na vývoj v těžebním průmyslu a aby rada svazu byla z toho důvodu flexibilnější a měla více rozhodovacích pravomocí. Děkuji odborovým sdružením a členům za podporu a věřím, že v Luhačovicích se všichni sejdem a budeme jednat tak, aby hornický odborový svaz byl připraven na další náročnou etapu a mohl zodpovědně plnit své poslání.

Petr Kolev

OKD Rekultivace hledá zakázky

22. dubna se v Petřvaldu uskutečnila konference odborářů společnosti OKD Rekultivace, která je součástí holdingu AWT Rekultivace. Tohoto důležitého jednání se zúčastnili delegáti z různých provozů a středisek, aby projednali aktuální dění a budoucí směřování společnosti. Předseda odborové organizace Jaromír Klímek seznámil delegáty s vývojem situace v rámci celé skupiny AWT po ukončení hornické činnosti. Informoval o zásadním snížení objemu zakázek a prací souvisejících s těžbou, což má přímý dopad na chod společnosti. Zároveň delegáty ujistil, že vedení společně s odbory intenzivně hledá nové pracovní příležitosti, a to především v oblasti stavebních zakázek a souvisejících služeb. V diskusi se delegáti přímo dotázali, zda se v nejbližší době plánuje další snižování počtu

zaměstnanců. Předseda Klímek uvedl, že tato otázka je předmětem jednání na nejvyšší úrovni a že o případných krocích budou odbory včas a transparentně informovány. Jaromír Klímek rovněž připomněl možnost bezplatné právní poradny, kterou mohou zaměstnanci využít jak na úrovni základní odborové organizace a Sdružení hornických odborů, tak i na úrovni odborového svazu. Z dalších benefitů předseda zmínil možnost pronájmu bytů v Praze za zvýhodněných podmínek a také dvě ubytovací slevy: v lázních Luhačovice mohou členové odborů využít 15% slevu v odborářském hotelu Harmonie a obdobná sleva ve stejné výši platí i pro pobyt v pražském odborářském hotelu Olšanka. Tyto výhody jsou důkazem, že odbory myslí nejen na pracovní, ale i na sociální potřeby svých členů. **(red)**

Od minulého sněmu SHO nastaly změny kvůli konci těžby v OKD

V Dělnickém domě v Albrechticích se 17. dubna konal XX. sněm Sdružení hornických odborů. 29 delegátů a pět hostů si v úvodu vyslechlo zprávu předsedy SHO Jiřího Waloszka, ve které zhodnotil činnost odborového sdružení za uplynulé období. Jiřímu Waloszskovi položil HGN několik otázek.

Přednesl jste zprávu o činnosti. Co se od minulého sněmu změnilo?

Od minulého sněmu došlo k několika změnám, které byly způsobeny koncem těžby černého uhlí. Svou činnost ukončila odborová organizace Úpravny Darkov a došlo k významnému poklesu členů u největších odborových organizací v SHO. Na základě těchto událostí jsme museli změnit zastoupení v Radě odborového svazu, kde v této chvíli máme sedm zástupců z našeho sdružení. Na druhou část vaší otázky mohu odpovědět, že úspěchem je, že máme u všech zaměstnavatelů, kde působí naši členové, uzavřené platné kolektivní smlouvy.

V jaké situaci se SHO po ukončení těžby a propouštění zaměstnanců nyní nachází?

Situace není jednoduchá, úbytek členské základny je způsoben nejen koncem těžby, ale i reorganizací firem, kde působí naši členové. Přesto se pro SHO v této chvíli do budoucna nic nemění, stále máme dostatek členů, za které budeme vyjednávat, hájit jejich práva a být jim nápomocní. Zajišťujeme například našim členům zdarma právní pomoc a jsme připraveni být nápomocní v otázkách bezpečnosti a hygieny práce.

Pro přehled, které základní organizace nyní spadají pod SHO?

Jak jsem již říkal, ukončila svou činnost odborová organizace Úpravny Darkov a momentálně je v SHO sdruženo osm odborových organizací. Jsou to: Základní organizace Dolu ČSM, ZO Dolu Karviná, ZO Dolu Paskov, ZO povrchové pracoviště, ZO AWT Reaktivace, ZO Heimstaden, ZO DIAMO Odra a ZO DIAMO HBZS.

V květnu se uskuteční v Luhačovicích 3. sněm a mimořádný sjezd svazu. S jakými návrhy půjdete na jednání s delegáty za SHO? Podpoříte například změnu stanov odborového svazu?

Změna stanov se připravuje již delší dobu a reaguje na aktuální situaci v odborovém svazu. Určitě je to cesta dobrým směrem. Nejvyšší orgán SHO požádal o konání mimořádného sjezdu svazu a naši delegáti jsou připraveni na sněmu tento požadavek prosadit, aby navržené změny mohly být přijaty. Je to jeden z kroků k tomu, aby byl náš svaz do budoucna funkční a mohl být nápomocen svým členům.

Hostem sněmu byl Rostislav Palička. O čem hovořil ve svém vystoupení?

Předseda Odborového svazu PHGN Rostislav Palička delegáty informoval o dění ve svazu. Připomněl, že se vedení svazu podařilo dohodnout s ministrem práce a sociálních věcí Alešem Juchelkou, aby podepsal takzvané odstranění tvrdosti zákona pro skupinu horníků, kteří po definitivním ukončení těžby v OKD již nemají příležitost odpracovat potřebný počet směn pro dřívější odchod do důchodů. Díky tomu mohou někteří z nich využít „hornický důchod“ a někteří mohou jít do starobního důchodu o 5 respektive o 7 let dříve. Pochopitelně delegáty zaujaly nejnovější informace o přípravě květnového sněmu a mimořádného sjezdu odborového svazu v Luhačovicích.

Jako místopředseda odborového svazu máte v gesci oblast BOZP. K této problematice hovořil další host sněmu, svazový inspektor bezpečnosti práce. Co řekl?

Ivo Kavka představil statistiky úrazovosti a nemocí z povolání v roce 2025. Vyhodnotil příčiny a zdroje pracovních úrazů, informoval o činnosti a kontrolách svazových inspektorů a vyzdvihl smlouvu o spolupráci s Českým báňským úřadem. Podle odborového svazu

tato spolupráce a výměna informací přispívá k vysoké úrovni bezpečnosti práce při báňské činnosti jak v podmínkách aktivní těžby, tak útlumu hornictví. Na posledním společném setkání bylo hodnoceno nejen uplynulé období, ale i plány báňské činnosti v nadcházejících letech. Odborový svaz i báňský úřad se shodují na důležitosti spolupráce a jejím dalším pokračování.

Petr Kolev

Shrnutí toho nejdůležitějšího v bodech

- **Dopad konce těžby:** Hlavní změny jsou důsledek ukončení těžby černého uhlí — ukončení činnosti ZO Úpravny Darkov a pokles členské základny u největších organizací.
- **Změny ve vedení svazu:** Na základě změn došlo k novému zastoupení v Radě odborového svazu; SHO má nyní sedm zástupců.
- **Kolektivní smlouvy:** U všech zaměstnavatelů, kde působí členové SHO, jsou uzavřeny platné kolektivní smlouvy.
- **Pokračování činnosti SHO:** Přes úbytek členů má SHO dost členů pro další vyjednávání, právní pomoc a podporu v BOZP; členům je poskytována bezplatná právní pomoc.
- **Aktuální struktura:** SHO nyní sdružuje osm základních organizací (Doly ČSM, Karviná, Paskov, povrchové pracoviště, AWT Rekultivace, Heimstaden, DIAMO Odra, DIAMO HBZS).
- **Změna stanov a mimořádný sjezd:** SHO podporuje připravované změny stanov svazu; delegáti budou prosazovat konání mimořádného sjezdu v Luhačovicích, aby změny mohly být přijaty.
- **Výsledek jednání se státem:** Rostislav Palička informoval o dohodě vedení svazu s ministrem práce, která umožňuje některým horníkům dřívější odchod do důchodu o 5 až 7 let dříve.

Na sněmu vystoupil i předseda odborového svazu Rostislav Palička (stojící). Foto: Miroslav Klika

Od ledna 2026 přibyly nové povinnosti pro práce s azbestem

Od ledna letošního roku vstoupily v platnost změny v pravidlech pro práce s produkty obsahující azbest a povinnost ohlásit zahájení těchto prací na příslušnou hygienickou stanici. Změny se týkají nejen firem, ale nově i fyzických osob a jejich rodinných příslušníků, kteří se na práci s výrobky obsahujícími azbest podílejí. Cílem je lepší přehled o těchto činnostech a vyšší ochrana zdraví osob, které s azbestem pracují.

Nově od 1. 1. 2026, v souladu s § 88 zákona č. 258/2000 Sb., mají kontrolující (KHS) oprávnění vstoupit do obydlí fyzické osoby za účelem ověření, zda v něm nedochází k pracím s azbestem, a kontrolovat plnění povinností stanovených tímto zákonem a jinými právními předpisy pro práci s azbestem. Fyzické osoby jsou povinny jim tento vstup umožnit a strpět ho.

Koho se změny týkají

Nově mají povinnost ohlásit práci s azbestem orgánu ochrany veřejného zdraví (hygienické stanici) nejen firmy, ale také:

- OSVČ, které samy vykonávají práci s azbestem
- zaměstnavatele – fyzické osoby, které zároveň samy pracují
- spolupracujícího manžela nebo dítě
- další členy rodiny zapojené do provozu rodinného závodu

Laicky řečeno: pokud se na práci s azbestem podílíte osobně, už se vás hlášení může týkat, i když nejste „klasická firma“.

Co je nutné nově udělat před zahájením práce.

Každý, kdo plánuje práci s azbestem, musí: Nahlásit práci hygienické stanici

- hlášení je nutné podat nejméně 3 dny před zahájením prací,
- povinnost platí pro zadavatele stavby, zhotovitele i další osoby, které se na stavbě podílejí.

Výjimka:

Od povinnosti hlásit práce s expozicí azbestu je upuštěno, pokud se jedná o práci s ojedinělou a krátkodobou expozicí azbestu. O práci s ojedinělou a krátkodobou expozicí se jedná tehdy, pokud se pracuje pouze s nedrolivými materiály, nebo se jedná o práce spojené s odstraňováním nerozrušených a nedrolivých materiálů, v nichž je azbest pevně zakotven v pojivu, nebo při zapouzdřování materiálů obsahujících azbest nebo jejich potahování ochrannými prostředky proti uvolňování azbestu. To znamená, že například odstraňování materiálu s obsahem azbestu ze střech nemůže být považováno za práce s ojedinělou a krátkodobou expozicí azbestu.

Doložit školení o bezpečné práci s azbestem

Součástí hlášení musí být nově také **osvědčení o absolvování školení**, které potvrzuje, že

osoby pracující s azbestem byly řádně poučeny o ochraně zdraví. Rozsah a četnost školení § 21 odst. 6 nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení vlády č. 361/2007 Sb.“).

Osvědčení musí obsahovat mimo jiné:

- jméno školené osoby,
- datum a délku školení,
- obsah a jazyk školení,
- údaje o školiteli nebo instituci, která školení provedla.

Školení musí zajistit odborně způsobilá osoba v oblasti prevence rizik podle zákona č. 309/2006 Sb.

Co nově dělá hygienická stanice

Od 1. 1. 2026 má orgán ochrany veřejného zdraví tyto nové povinnosti:

- vydává rozhodnutí o povolení práce s azbestem (§ 41 odst. 3 zákona č. 258/2000 Sb.) na základě projednání hlášení,
- zveřejňuje seznam osob a subjektů, které v posledních 3 letech získaly povolení k práci s azbestem (způsobem umožňujícím dálkový přístup).

Tento krok má zvýšit transparentnost a přehlednost v oblasti prací s azbestem.

Co změny znamenají v praxi

- rozšiřuje se okruh osob, které musí práce s azbestem hlásit,
- větší důraz je kladen na prokazatelné školení a prevenci,
- cílem není zvýšení administrativy, ale lepší ochrana zdraví osob, které s azbestem přicházejí do styku.

Pokud si nejste jistí, zda se vás povinnost hlášení týká, doporučujeme obrátit se přímo na příslušné územní pracoviště HSHMP ještě před zahájením prací.

Změny vycházejí zejména z těchto předpisů:

- § 41 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- vyhláška č. 432/2003 Sb.
- zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek BOZP
- nařízení vlády č. 361/2007 Sb., o ochraně zdraví při práci

Více informací lze najít na stránkách hygienické služby, kde je ke stažení **Vzor hlášení prací s azbestem**.

Ing. Ivo Kavka, SIBP

PŘÍLOHA HGN

Co potřebujete vědět o Penzijním připojištění se státním příspěvkem

Právní úprava

Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů.

Účel

- shromažďování peněžních prostředků na smluvním principu od účastníků penzijního připojištění (dále jen „účastník“) a státu poskytnutých ve prospěch účastníků, nakládání s těmito prostředky a vyplácení dávek penzijního připojištění (dále jen „PPSP“).

Základní principy

Penzijní připojištění bylo možné sjednat do roku 2013.

Od 1. ledna 2013 se úspory klientů účetně vyčlenily z penzijního fondu do Transformovaného fondu, který (odděleně) spravuje penzijní společnost. Spoření i výplata dávek se i nadále řídí původními podmínkami a zejména platným penzijním plánem.

Konzervativní investování

Konzervativní nerizikové investiční nástroje, zejména státní dluhopisy, termínované vklady, pokladní poukázky.

Zákonná garance

Zákonná záruka připsání pouze kladného výsledku hospodaření, penzijní společnost tak ručí za kladné zhodnocení v rámci každého kalendářního roku s povinností k připsání jednorázovým ročním podílům na zisku.

Příspěvky účastníka

Účastník platí sjednaný příspěvek měsíčně, lze ho na účet transformovaného fondu poukazovat i za delší časová období (čtvrtletí, pololetí, rok) nebo nepravidelně jednorázově. V průběhu penzijního připojištění lze měnit výši měsíčního příspěvku nebo spoření přerušit.

Státní příspěvek

- při úložce 500 až 1699 činí 20% z vložené částky,
- při úložce 1 700 Kč a výše částku 340 Kč,
- po přiznání starobního důchodu nepřísluší.

Příspěvek zaměstnavatele

Zaměstnavatel poskytuje příspěvek na smluvním principu ve sjednané výši.

Daňové zvýhodnění

účastník

od daňového základu lze provést odečet hodnoty příspěvků,

- které přesáhly částku 1 700 Kč měsíčně,
- maximálně však částku 48 000 Kč (při vlastní příspěvku 5 700 Kč měsíčně),

zaměstnavatel

- příspěvek je daňově uznatelným nákladem v neomezené výši,
- osvobození od placení pojistného na sociální a zdravotní pojištění do výše příspěvku 50 tis. Kč.

Ukončení spoření, výplata úspor z penzijního připojištění

Podrobné a konkrétní podmínky jsou dány penzijním plánem.

Starobní penze

- nárok na výplatu vzniká po dosažení 60 let věku klienta a po minimálně 60 měsících placení penzijního připojištění (státní příspěvky, příspěvky zaměstnavatele a jejich zhodnocení), jednorázově (15% daň z příjmu z příspěvků zaměstnavatele a jejich zhodnocení) nebo ve formě pravidelné měsíční renty.

Výsluhová penze

- nárok na výplatu vzniká po 15 letech placení penzijního připojištění, je vyplácena max. ve výši 50 % celkové naspořené částky, pokud je ve smlouvě sjednána. Vyplácena může být stejně jako starobní jednorázově (s 15% daní) nebo ve formě pravidelné měsíční renty.

Invalidní penze

je vyplácena po prokázání přiznání plného invalidního důchodu podle podmínek penzijního plánu.

Pozůstalostní penze

- je vyplácena oprávněným osobám v případě smrti spořicího klienta. Nárok na výplatu vzniká po zaplacení 36 měsíčních splátek.

Odbytné

- v případě předčasného ukončení smlouvy (před nárokem na starobní a výsluhovou penzi) přísluší, po zaplacení minimálně 12 měsíčních plateb, výplata úspor bez státních příspěvků. Vedle možného poplatku 800 Kč se příspěvky zaměstnavatele a výnosy z nich daní 15% daní s povinností podat daňové přiznání a

případně dodanit dříve uplatněné daňové odpočty.

Úplata účastníka penzijní společnosti

je stanovena zákonem.

- za obhospodařování majetku v transformovaném fondu
- 0,8 % z průměrné roční hodnoty vlastního kapitálu ve fondu,
- za zhodnocení majetku v účastnických fondech
- 10 % ročního „zhodnocení“ (zvýšení) vložených prostředků.

Od 1. ledna 2013 bylo penzijního připojištění nahrazeno novým doplňkovým penzijním spořením

Doplňkové penzijní spoření

Právní úprava

Zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření

Účel

- shromažďování a umístění příspěvků účastníka doplňkového penzijního spoření (dále jen „účastník“), příspěvků placených za účastníka jeho zaměstnavatelem a státních příspěvků do účastnických fondů obhospodařovaných penzijní společností a vyplacení dávek z doplňkového penzijního spoření (dále jen „DPS“), jehož účelem je zabezpečit doplňkový příjem účastníka ve stáří nebo invaliditě.

Základní principy

Sjednání DPS

DPS je možné sjednat jako investiční produkt od 1. ledna 2013, kdy nahradilo penzijní připojištění se státním příspěvkem.

Určená osoba

Pro případ své smrti může účastník určit jednu nebo více fyzických osob (dále jen „Určená osoba“), kterým vznikne při splnění podmínek stanovených zákonem nárok na jednorázové vyrovnání nebo odbytné.

Strategii spoření (účastnické fondy)

Strategie spoření je smluvní - určuje ji účastník ve smlouvě. Zákon dává penzijní společnosti (PS) volnost v počtu a zaměření nabízených účastnických fondů. Ze zákona je pro penzijní společnosti povinný pouze Povinný konzervativní fond.

Povinný konzervativní fond

- finanční prostředky mohou být investovány pouze do vybraných dluhopisů a nástrojů peněžního trhu vydaných centrálními bankami a zeměmi OECD, Evropským fondem finanční stability, Evropské centrální banky, Evropské investiční banky, Světové banky, Mezinárodního měnového fondu nebo obdobných institucí se zárukou států OECD,
- nízký výnos

Další fondy - podle smluvních podmínek poskytovatele

- vyvážený - vyšší výnos,
- dynamický - rizikové investice, možnost vyššího výnosu,
- alternativní - v rámci penzijního spoření dosud nebyly dovolené (např. nemovitosti, kryptoměny, private equity, komoditní deriváty, práva duševního vlastnictví, dopravní infrastrukturu),
- možnost výběru fondů, včetně kombinace,
- 5 let před dosažením předpokládaného důchodového věku klienta povinný přesun úspor do Povinného konzervativního fondu, pokud chce klient akceptovat vyšší riziko a nechce své úspory přesunout, může o tom penzijní společnost písemně informovat, nejdříve však 60 dní před touto změnou.

Garance

- bez zákonné garance
- možnost smluvní garance.

Účastník

Účastníkem může být kterákoli fyzická osoba.

Příspěvky účastníka

- výši spoření si určuje ve smlouvě klient,
- nejnižší částka spoření je 100 Kč měsíčně, maximální výše spoření není omezena,
- v průběhu trvání smlouvy lze vkládat i mimořádné jednorázové vklady,
- výši spoření lze v průběhu smlouvy kdykoli změnit - snížit i zvýšit, ať již trvale nebo jen na určité období,
- spoření lze i přerušit nebo v krajním případě svou smlouvu předčasně ukončit.

Státní příspěvky

- nárok na státní příspěvek ke svému spoření má klient
 - s trvalým pobytem v ČR nebo
 - s bydlištěm na území členského státu EU/EHP
- a v obou případech musí být zároveň:
 - účasten českého důchodového pojištění nebo
 - poživatелеm důchodu z českého důchodového pojištění (starobní, invalidní) nebo
 - účasten veřejného zdravotního pojištění v ČR.
- minimální státní příspěvek činí 100 Kč při spoření 500 Kč měsíčně,
- k vlastnímu příspěvku nad 500 Kč, přidává stát 20 % maximálně však do výše 340 Kč (při vlastním měsíčním vkladu alespoň 1 700 Kč),
- maximum ročně 4 080 Kč,
- neposkytuje se osobám, kterým byl přiznán starobní důchod.

Příspěvek zaměstnavatele

- dobrovolný příspěvek ve sjednané výši,
 - povinný příspěvek
- zaměstnancům vykonávajícím rizikovou práci zařazenou do třetí kategorie rizikovosti (vibrace, zátěž chladem, zátěž teplem nebo celková fyzická zátěž, jde-li o zátěž při dynamické fyzické práci vykonávané velkými svalovými skupinami), od 1. ledna 2026 (zákon č. 324/2025 Sb.),
- výše příspěvku 4 % z vyměřovacího základu pokud zaměstnanec odpracuje alespoň tři směny rizikové práce v měsíci,
- zaměstnanec musí právo na příspěvek uplatnit oznámením zaměstnavateli a povinnost zaměstnavatele vzniká od měsíce následujícího po oznámení.

Daňové zvýhodnění

- **účastník**
od daňového základu lze provést odečet hodnoty příspěvků,
- které přesáhly částku 1 700 měsíčně,
- maximálně však částku 48 000 Kč (při vlastním příspěvku 5 700 Kč měsíčně),
- **zaměstnavatel**
- příspěvek je daňově uznatelným nákladem v neomezené výši,
- osvobození od placení pojistného na sociální a zdravotní pojištění do výše příspěvku 50 tis. Kč.

Ukončení spoření - výplata úspor

je možné zvolit kombinaci výplaty jednorázového vyrovnání (z části úspor) a některé z penzí (ze zbylé části úspor),

- **odbytné**
- vyplácí se pouze při předčasném ukončení smlouvy, a to při zániku smlouvy po nejméně 24 měsících spoření, - částku tvoří prostředky klienta ke dni zániku smlouvy po odečtení poskytnutých záloh státních příspěvků v původní výši,
- **invalidní penze**
- při splnění podmínek pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně z důchodového pojištění a spoření nejméně 36 měsíců,
- výplata trvá nejméně tři roky zvoleným způsobem (ve splátkách v určené výši nebo v určeném počtu splátek) jako u ostatních penzí.
- **starobní penze vyplácená penzijní společností**
- při dosažení věku, který je o 5 let nižší, než je věk potřebný pro vznik nároku na státní starobní důchod z I. pilíře (obecný důchodový věk – nikoliv snížený hornický důchodový věk) a
- nejméně 60 měsíců spoření,
- ve splátkách v určené výši až do vyčerpání prostředků účastníka, nebo
- v určeném počtu splátek až do vyčerpání prostředků účastníka,
- a to tak, aby předpokládaná výplata trvala nejméně 3 roky.
- **předdůchod**
- při dosažení věku, který je o 5 let nižší, než je věk potřebný pro vznik nároku na státní starobní důchod z I. pilíře (obecný důchodový věk – nikoliv snížený hornický důchodový věk) při trvání spořicí doby:
 - v délce nejméně 60 kalendářních měsíců (5 roků) pro smlouvy uzavřené do konce roku 2023 nebo
 - minimálně 10 let (120 měsíců) pro smlouvy od 1. ledna 2024 (počítají se i případné měsíce převedené z původní smlouvy o penzijním připojištění), což však neplatí pro doplňkové penzijní spoření, na které zaměstnavatel platil povinný příspěvek podle zákona upravujícího povinný příspěvek na produkty spoření na stáří (zákon č. 324/2025 Sb.),

- pro poživatele povinného příspěvku zaměstnavatele není minimální doba spoření vyžadována,
- do spořicí doby lze započítat dobu penzijního připojištění se státním příspěvkem,
- vyplácí se pouze na základě písemné žádosti účastníka podané kdykoliv po vzniku nároku na dávku ve lhůtách a způsobem dohodnutých s příjemcem dávky, pokud zákon nestanoví jinak včetně výplaty do ciziny,
- naspořená suma musí činit pro rok 2026 tolik, aby jednotlivá měsíční vyplácená splátka dosáhla alespoň 30 % celorepublikové průměrné mzdy za 1. až 3. čtvrtletí 2025 částku, tj. 14 451 Kč (Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 538/2026 Sb., o vyhlášení průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí roku 2025 pro účely zákoníku práce),
- pro možnost čerpání předdůchodu v roce 2026
 - při odchodu o 15 měsíců (nejkratší doba pro poživatele povinného příspěvku zaměstnavatele) to je částka 216 765 Kč,
 - na nejkratší možnou dobu dvou roků výplaty je potřebná částka 346 824 Kč,
 - při odchodu o tři roky dříve: 520 236 Kč,
 - při odchodu o čtyři roky dříve: 693 648 Kč,
 - při odchodu o pět let dříve: 867 060 Kč,
 - potřebnou částku lze doplatit i jednorázově,
- **jednorázové vyrovnání**
- při splnění podmínek
- dosažení věku 60 let a
- nejméně 60 měsíců spoření,
Platí se 15% daň z příspěvků zaměstnavatele.
- **penze vyplácená životní pojišťovnou při splnění podmínek**
- dosažení věku, který je o 5 let nižší, než je věk potřebný pro vznik nároku na starobní důchod z I. pilíře (obecný důchodový věk – nikoliv snížený hornický důchodový věk) a
- nejméně 60 měsíců spoření,

Penzijní společnost převede úspory klienta jako jednorázové pojistné pojišťovně a ta mu vyplácí

- doživotní penzi – v pravidelných splátkách v neklesající výši nebo
- penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu nejméně na 3 roky.

Úplata účastníka penzijní společnosti

je stanovena zákonem.

- vstupní bez úplaty,
- za obhospodařování majetku v účastnických fondech 0,4 % až 1 % z průměrné roční hodnoty vlastního kapitálu v účastnickém fondu,
- za zhodnocení majetku v účastnických fondech 10 % až 15 % z ročního „zhodnocení“ (zvýšení) vložených prostředků.

Poplatky

- jednorázové za zákonem stanovené úkony (změnu strategie spoření, převod prostředků k jiné penzijní společnosti, pozastavení výplaty dávky, odeslání výpisu doplňkového penzijního spoření častěji než jednou ročně, jiný způsob výplaty dávky než vnitrostátním bankovním převodem, poskytování informací jiným způsobem, než stanoví zákon)
- 500 Kč až 800 Kč.

Dlouhodobý investiční produkt

Právní úprava

§ 134g až § 134k zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

Účel

Dlouhodobý investiční produkt je nový typ státem podporovaného spoření na stáří formou investičních a spořicíh produktů, které si může klient u poskytovatele vybrat.

Základní principy

Smlouva o dlouhodobém investičním produktu (dále jen „DIP“)

- DIP lze sjednat od 1. ledna 2024, kdy nabyl účinnosti zákon č.462/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem finančního trhu a s podporou zajištění na stáří.
- Smlouvou o DIP se poskytovatel dlouhodobého investičního produktu jako podnikatel zavazuje poskytovat své služby jako dlouhodobý investiční produkt podle tohoto zákona pro majitele tohoto produktu.
- Poskytovat dlouhodobý investiční produkt může jen
 - banka,
 - spořitelní a úvěrní družstvo,
 - obchodník s cennými papíry,
 - investiční společnost,
 - samosprávný investiční fond, nebo
 - zahraniční osoba s obdobnou činností jako některá z osob výše uvedených, pokud je oprávněna poskytovat své služby v České republice, které jsou na seznamu vedeném Českou národní bankou.

Vklad účastníka

ve sjednané výši dle formy zvolené investice.

Příspěvek zaměstnavatele

dobrovolný příspěvek ve sjednané výši,

Strategii spoření (forma investice)

Majetek v rámci DIP mohou v mezích zákona tvořit pouze:

- peněžní prostředky,
- investiční cenné papíry nebo nástroje peněžního trhu,
- dluhopisy nebo obdobné cenné papíry představující právo na splacení dlužné částky, jejichž emitentem je členský stát Evropské unie nebo centrální banka takového státu,
- kryté dluhopisy nebo obdobné cenné papíry představující právo na splacení dlužné částky, jejichž emitentem je zahraniční banka se sídlem v členském státě Evropské unie,
- cenné papíry kolektivního investování a
- deriváty, které nejsou investičním cenným papírem a které jsou sjednány výhradně za účelem zajištění majetku v rámci dlouhodobého investičního produktu, je-li hodnotou, ke které se vztahuje hodnota tohoto nástroje, úroková míra, měnový kurz nebo měna.

Zaměstnavatel nesmí ovlivňovat zaměstnance při výběru poskytovatele ani přijmout pobídku, která by mohla vést k porušení tohoto zákazu.

Garance

bez zákonné garance

Účast státu

bez státního příspěvku formou daňového zvýhodnění.

Daňové zvýhodnění

- **účastník**
 - vklady se mohou odečíst z daňového základu,
 - maximálně 48.000 Kč za rok
 - jde o společný limit pro všechny důchodové produkty, tedy i penzijní připojištění a životní pojištění
 - výnosy podléhají dani z příjmů jako ostatní investice
- **zaměstnavatel**
 - příspěvek je daňově uznatelným nákladem v neomezené výši,
 - osvobození od placení pojistného na sociální a zdravotní pojištění do výše příspěvku 50 000,
 - jde o společný limit pro všechny důchodové produkty pro jednoho zaměstnance.

Ukončení

vztahuje se na každý produkt

- **bez sankce**
 - výpověď po 10 letech jeho trvání,
 - a to nejdříve při dosažení 60 let věku.
- **se sankcí**
 - při dřívější výpovědi jsou stanoveny sankce
 - zpětný dopočet a doplacení všech odečtů z daní, které byly uplatněny včetně dodanění případných příspěvků od zaměstnavatele,
 - v případě vybrání jen části prostředků předčasně,
 - vznikne povinnost doplatit celou daňovou úlevu.

Poplatky

smluvní

JUDr. Antonín Těšík, právník svazu

HORNÍK - GEOLOG - NAFTAŘ

Měsíčník Odborového svazu pracovníků hornictví, geologie a naftového průmyslu

Vydává: Odborový svaz PHGN, www.osphgn.cz

Editor: Petr Kolev, e-mail: petr.kolev9@gmail.com,
mobil: +420 739 534 611